

Pere Alcober

Entrevista a Pere Alcober, delegat d'esports de l'Ajuntament de Barcelona

NÚRIA PUIG I XAVI CAMINO

Pere Alcober ens acull al seu despatx de l'Institut Barcelona Esports (IBE) de l'Ajuntament de Barcelona. El dia de l'entrevista, 27 de setembre de 2007, el sol entra per les finestres i a fora es veuen arbres, jardins i el cel blau. Hi ha molta tranquil·litat. Parlem durant gairebé dues hores i no hi ha cap interrupció.

La persona

Núria Puig (NP) *Per començar agrairíem molt que et presentessis, perquè les persones que llegeixin l'entrevista et coneguin.*

Pere Alcober (PA) Vaig estudiar Disseny industrial. I durant un temps vaig estar vinculat a la indústria del moble, fins que vaig fer el pas a la política. Després, l'any 1995, vaig accedir a ser regidor de la ciutat de Barcelona en temes relacionats amb la democràcia participativa i em vaig ocupar del districte de Sants-Montjuïc durant vuit anys. Des de les darreres eleccions sóc delegat d'Esports de l'Ajuntament de Barcelona i membre de l'equip de govern. De fet, sempre m'han agradat els esports i poc o molt n'he anat practicant. Estic gaudint molt de la meua feina, perquè Barcelona és una ciutat on es poden fer moltes coses en esports i la gent en té ganes. Tinc 58 anys, dues filles i d'aquí a pocs dies tindrè una néta.

NP *Molts matins, a primera hora, quan vaig cap a la feina ens trobem, perquè estàs corrent per un espai públic de la ciutat. Com és que hi vas? Què t'aporta? Per què ho fas?*

PA Primer, ho faig perquè em diverteixo; em sembla que això és important.

Molta gent es planteja fer esport com una càrrega necessària. Jo ho faig perquè m'agrada i perquè també penso que físicament em va bé, és saludable. Així que tres dies a la setmana em dedico a córrer una estona durant els matins. Realment, és una bona manera de començar el dia. Comences una mica cansat, però després d'una bona dutxa tens molts més ànims per encarar el dia. I de tant en tant, com que en aquesta ciutat moltes vegades s'organitzen curses, hi participo.

L'esport als espais públics i el projecte de ciutat

NP *Així, doncs, tu formes part d'aquest 40 % de persones de la ciutat que fan esport, però que mai no el fan en instal·lacions convencionals. Quin lloc ocupen a la política esportiva municipal?*

PA Nosaltres, des de l'IBE (Institut Barcelona Esports) el que plantejgem és que l'esport que es fa fora d'instal·lacions esportives és molt important. Volem treballar amb el mite o la visió que té molta gent, que per fer esport s'ha de fer de forma reglada. Però abans hem de tenir en compte el tipus de ciutat que tenim. És

molt densa, molt petita en dimensions, perquè en 98 km² té una serralada, té Montjuïc, té la Ciutadella i té les platges. O sigui que és molt compacta. Així que l'espai públic és un espai que és reduït i, per això, intentem que sigui multifuncional. De fet, al llarg del temps, s'han anat creant espais des d'aquesta perspectiva multifuncional. Una d'aquestes funcions és l'esport i això dóna també la possibilitat que molta més gent faci esport a la ciutat, sense menysprear, evidentment, totes les persones abonades a les instal·lacions esportives.

NP *Barcelona té un projecte urbanístic i els espais públics sempre hi han ocupat un lloc important. Si hi ha tanta gent que fa esport en aquests espais és perquè ho afaforeixen. Llavors, quan vas començar a pensar la ciutat, esperàveu aquest èxit de l'ús de l'espai públic?*

PA No, no ens ho esperàvem. Jo diria que quan es va pensar la ciutat, el que es buscava era aconseguir d'obtenir més espai públic i dignificar-lo. Si recordem els primers anys de la democràcia, a final dels 70, a banda dels equipaments, espais culturals, centres cívics i instal·lacions esportives, el primer que es va començar a fer van ser les places. Entre

altres coses, perquè econòmicament era la millor opció. Però també perquè es pretenia que l'espai públic fos un espai de trobada. A partir d'aquí, començà a canviar la idea aquella que hi havia quatre places en el passat on anava la gent gran a seure i no fer res més; i es començà a pensar en una ciutat activa, on les places tinguin molta vida. Aquest fet, ha estat possible, finalment, perquè no han estat pensades expressament o exclusivament per a fer esport o una altra cosa, sinó que ho han estat per oferir diversitat de funcions.

NP *Llavors, què us sorprèn? Què us espanta? I què us agrada?*

PA Barcelona, en els últims deu o dotze anys, ha canviat molt, tant la ciutat com els seus habitants. Això també ha fet que l'espai públic –que és l'espai de trobada– presenti a vegades dificultats de convivència. Aquestes ens alerten sobre noves realitats. I ens les hem de prendre com a reptes que cal anar enfrontant i que, al llarg del temps, –segurament quan estiguin superats– en sorgiran de nous que també ens faran replantejar l'espai públic. En aquest sentit, l'esport sempre ha tingut un paper important a la nostra ciutat. No només perquè és saludable que la gent practiqui esports i que ho faci a l'aire lliure, sinó com a eina socialitzadora en l'espai públic. És important que l'espai públic sigui un lloc de trobada, com ho poden ser els actes culturals, les festes veïnals o les trobades per anar a passejar i fer petar la xerradeta. L'esport és una eina amable per aconseguir aquests objectius.

Els espais públics com a lloc d'autoregulació social

NP *Això que dius és una realitat, perquè durant la recerca és increïble la quantitat de gent que hem conegut que no solament fan esport per salut sinó també, com tu dius, com a forma de trobada i d'intercanvi. I és clar, la convivència també comporta conflictes, ja n'has fet es-*

ment. En aquest sentit, quan us ve a veure la gent? És quan tenen conflictes?

PA A nosaltres, normalment, la gent ens ve quan ens necessita. Barcelona, amb l'arribada de noves cultures, s'ha anat obrint a nous esports que no són els més habituals aquí. El fet que no hi hagi prou espais reglats dedicats en aquests esports ha comportat que, a vegades, els ciutadans prenguin la iniciativa, tirin pel dret i ocupin l'espai públic per practicar-los. En aquests casos, de vegades hi ha negociacions entre els col·lectius. Si això no es dona, acostumen a sorgir conflictes de convivència, com a resultat de la trobada de diferents interessos en un mateix espai. Llavors, des del mateix territori, des dels districtes, s'intervé per tal d'intentar regular-ho. I unes vegades un se'n surt més airós que d'altres. En aquest sentit, a nosaltres no ens agradaria que s'estigmatitzés l'esport com a generador de conflictes. Intentem estar atents en aquestes qüestions per intentar de donar sortides que, a vegades, no són fàcils. I sovint, aquests conflictes vénen lligats a col·lectius molt tancats en ells mateixos. I la nostra voluntat seria d'arribar a un moment que això no fos així, que tot i que hi hagués una pràctica esportiva que tingui un pes important que ens vingui de fora, que també servís com un aprenentatge per a la gent que és d'aquí.

NP *Això també és una cosa a la qual hem estat atents durant la recerca. Hem fet una anàlisi quantitativa en relació a totes les referències que s'han fet de conflicte, d'intercanvi i de tolerància entre els col·lectius que comparteixen espais. El conflicte és el que es dona menys. I, molt sovint, hem conegut gent que ens parla de conflictes que, gràcies a la convivència quotidiana en un mateix espai, sense utilitzar intermediaris aliens, van haver d'aprendre a trobar maneres de relacionar-se. Vull dir que, en el fons, l'espai públic també és un lloc d'aprenentatge de la convivència.*

PA Sí, hi estic d'acord. I precisament, si l'educació física, a nivell escolar, serveix

com una eina d'integració ràpida i amable, també a l'espai públic l'esport pot ser una eina per a la convivència. A vegades, quan ens parlen de nouvinguts o de la immigració, s'acostuma a plantejar com un gran drama. En canvi, jo penso que, en realitat, és un motiu d'orgull, perquè a Barcelona, en deu anys, hem passat del 2 % al 17% d'immigració i no ha passat res. Hi ha conflictes, com n'hi ha hagut sempre, sobretot, perquè hi ha diferències culturals; tanmateix, no ha passat res greu. Però això no és gratuït, ha estat possible perquè hi ha un entramat associatiu molt important que ha ajudat perquè fos així i, segurament, sense grans directrius polítiques, ni intervenció dels governs. I és que això és la cosa bona del tema. Tots aquests processos d'autocontrol o d'autoregulamentació penso que són els millors, perquè realment tenen una càrrega absolutament pedagògica per a la convivència. És clar que no tot se soluciona així i a vegades un espai es troba monopolitzat per un sol col·lectiu. I aquest acostuma a ser el punt de conflicte amb què ens podem trobar, no? I llavors ha d'haver-hi una intervenció des del punt de vista de l'administració, que ja és el que li toca.

L'espai públic i les persones nouvingudes

NP *Hi ha col·lectius de pakistanesos o equatorians que ocupen descampats i es posen a fer esports. I, fins i tot, n'hi ha que ocupen espais tancats com poden ser les instal·lacions esportives municipals.*

PA Bé, en aquest sentit, tant se val que siguin llatinoamericans o que siguin d'una altra procedència. L'espai públic es troba regularitzat per unes normes mínimes de convivència que cal respectar. No obstant això, cal donar sortides en aquests usuaris, proporcionar-los espais. Ara bé, està molt bé que hi hagi partits entre equatorians i peruans, però el que jo defenso com a objectiu és que hi hagi pràctiques esportives en què juguem tots junts. Això no vol dir que no aprovi que els filipins juguin entre ells a

bàsquet, però penso que ja que han vingut a viure aquí és bo que s'integrin.

Vam tenir una experiència amb un joc tradicional del Pakistan i l'Índia que em va fer pensar en això. Després em van estar explicant que aquest esport es juga sobretot a les zones rurals, però també a les grans ciutats i hi ha una lliga molt important. Volien fer un campionat i ens van demanar un espai molt gran, amb gespa natural. Bé, doncs, al final, ho vam fer al Serrahima, un diumenge a la tarda. Hi havia més de 3.000 persones, entre pakistanesos i indis. Llavors, el que vull dir amb aquesta experiència és que cal donar sortides a coses com aquestes, però estaria bé que un dia, en comptes de plantejar-se que cal un lloc, perquè es volen reunir indis i pakistanesos per fer aquest partit, ho féssim més extensible i que hi anés més gent d'altres orígens. Cal aprendre d'això.

NP *De tota manera, el que també hem vist –i això és una cosa que ja està molt explicada en estudis sobre immigració– és que moltes vegades acaben formant guetos. Però també és cert que tothom busca els seus iguals com a estratègies de suport emocional, econòmic, laboral, com a xarxa informativa, connexió amb el lloc d'origen, etc. El problema és quan el gueto es tanca i no vol saber res dels altres. Però la gràcia de l'espai públic és que tu pots estar amb el teu grup d'equatorians, però com que l'espai és públic, has de relacionar-te forçosament amb persones d'altres procedències.*

PA Això és així. Si ara agaféssim els procedents de la immigració estatal dels anys cinquanta, podem veure com a Bellvitge la meitat són del mateix poble. No és casualitat. I és que un, quan arriba en un lloc que és estrany per a ell, el que fa es relacionar-se i protegir-se amb els seus. I això és així. Nosaltres hem de fer que això sigui possible, cal acompanyar, que puguin fer les seves activitats. Però, a més a més, l'objectiu seria ser més agosarats i utilitzar aquestes eines que tenim –l'espai públic i l'esport– per generar convivència. Jo poso

sempre l'exemple de les escoles. Amb la diversitat que hi ha ara en aquests moments a l'aula, s'acaben formant equips en què un es dirà Mohammed, l'altre és dirà Pablo, i l'altre es dirà Pere, etc. Però tots ells formen part de l'equip. Això té molt de potencial. Jo penso que, segurament, mai no arribarem a aprofitar-ho al màxim.

Relacions entre l'administració i els col·lectius d'esportistes

Xavi Camino (XC) *Recordes algun procés de negociació entre algun col·lectiu i l'Administració amb èxit?*

PA Hi ha un procés interessant, que és el de la pràctica d'escalada a la Foixarda. La història ve de molt lluny, des dels anys 80. Des de llavors, la Foixarda s'ha anat convertint en un lloc de pelegrinatge per a molta gent que escala. Però, és clar, era una carretera, un lloc per on passaven cotxes, a més a més, s'utilitzaven algunes zones que consideràvem que eren absolutament perilloses, perquè la roca no era ferma i baixava tot; i per acabar, els escaladors es van dedicar a tallar arbres i plantes que els molestaven. Llavors, aquí vam fer una aproximació. Vam buscar un interlocutor que fos del mateix col·lectiu que utilitzava l'espai i, d'altra banda, representants de la federació. Tot i que ja sabem que no tots els que practiquen aquest esport reconeixen que la federació els representi, el contacte ens va servir per arribar a un acord perquè aquest espai quedés definitivament com un lloc d'escalada públic. Llavors es va tallar la circulació de vehicles, es van anivellar les voreres, etc. Però això no s'acaba aquí, ara n'hem de continuar parlant, perquè els usuaris pensen que nosaltres hem de donar molt més recolzament, que el paper que juga la federació hauria de ser un altre, etc. És un procés lent.

XC *Amb les 'bicis' teniu uns referents per dialogar, que són les associacions per a la*

bicicleta. I per a l'escalada també, com ens has explicat. Però amb el skate com ho feu això? Hi ha referents?

PA No, perquè també està menys organitzat. És més difícil. Amb el tema de les bicicletes hi ha a Barcelona una Comissió de la Bicicleta que participa, assessora, etc. Amb el skate és una altra cosa. Nosaltres hem estat treballant en un projecte per fer un gran parc de skate a Barcelona. Estem encara en aquest procés. Seria bo perquè, a part de la pràctica quotidiana que hi ha, hi podria haver també esdeveniments esportius de nivell professional. Fer una copa del món de skate, per exemple; jo penso que normalitzaria la pràctica del skate i el posaria al nivell d'esport professional. En aquest sentit, hem aprofitat la col·laboració de gent que s'hi dedica.

En el tema de la bicicleta de BMX ho tenim més avançat, perquè ho hem anat fent i hem anat fent exhibicions en alguns indrets. Però ens agradaria que hi hagués durant un cap de setmana a Barcelona –o on fos– una afluència de tots aquests tipus d'esports o pràctiques, que són molt urbanes, entre les quals podem trobar l'escalada, el skate, la bicicleta BMX, i algunes vinculades a l'aigua.

NP Un altre tema que ens interessa és com es gestiona esportivament l'espai públic. En una instal·lació esportiva hi ha un equip gestor que controla i coneix les mancances. Llavors, com ho feu o com creus que es podria fer amb l'espai públic? Quines vies d'informació hi ha per conèixer-ne les mancances?

PA A través dels Districtes. Jo penso el mateix que quan en un carrer no hi ha llum i falten uns fanals, el camí és fer-ho arribar a l'establiment municipal més proper. Actualment també es pot fer per Internet. Llavors es tracta del mateix, si hi ha un element de pràctica esportiva que no està correcte, es fa la denúncia o demanda, i nosaltres hem de donar una solució.

NP i XC *I la gent, ho fa? La gent té present el Districte i on ha de recórrer? En la nostra recerca, hem vist que no tothom té el mateix hàbit de fer-ho, sobretot la gent més jove.*

PA El procés aquest és bastant simple, tothom el coneix. Però també hi ha el sentiment que l'espai públic és per utilitzar-lo i punt, i s'ha acabat. I en aquest sentit, es pensa que no cal donar explicacions. I això, a vegades, pot acabar portant problemes i conflictes. De tota manera, nosaltres ho intentem des de la proximitat dels districtes. Intervenim en demandes que ens fan i tot això és perquè ho detectem i ens arriba. Ara, és evident, que és un món complex en si mateix i que també és difícil d'arribar a tot.

NP *També hem vist que els mateixos usuaris fan moltes coses; arreglen i fan el manteniment ells mateixos. I la impressió que hem tret de les entrevistes que es feien amb la gent és que això els fa estimar-se més aquell espai.*

PA Sobretot tenir-ne cura, no? Però, per exemple, les pistes de petanca, primer s'han de construir, i després tot utilitzant-lo un se'n fa propietari, no? Per dir-ho així, però en el bon sentit. No és allò que és el seu espai, no. És en el sentit que l'utilitza i com que l'utilitza en té cura i com que en té cura vol que els altres també ho facin. Cosa que està molt bé.

XC *Com es decideix, on es col·loca una cistella de bàsquet?*

PA Normalment, quan es fa un nou

espai ja es té en compte que hi ha d'haver un espai per a la pràctica esportiva. I, llavors, això ho fem conjuntament amb l'equip de disseny. Sempre que es pensa un nou parc hi ha d'haver un espai de pràctica esportiva.

NP *I suposant que ja hi hagi un grup de gent que ja està utilitzant aquell espai previ al projecte del parc, hi ha mecanismes de diàleg amb aquests col·lectius?*

PA No acaba d'estar lligat això. Hi ha casos. Aquí la proximitat és la manera de solucionar aquests temes. Els districtes en això juguen un paper important.

Reptes de futur

XC *Sembla, doncs, que el manteniment d'aquests espais esportius en l'espai públic pot ser un repte de futur. Ho veus així?*

PA És un repte de futur. És molt més fàcil, des del punt de vista de l'IBE, mantenir instal·lacions esportives. Però de la mateixa manera quan diem que hi ha diferents interessos en un mateix espai això pot crear un conflicte, a vegades des de l'Administració Pública també hi ha diferents agents que actuen en un mateix espai. Nosaltres hem anat avançant en això i hem anat parlant amb Parcs i Jardins, que és qui gestiona l'espai públic de jardins i coses així. Penso que hem avançat força en això, però queda camí per fer.

NP *Vols afegir-hi alguna cosa?*

PA Nosaltres, des del Pla Estratègic de l'Esport de la ciutat de Barcelona dèiem que l'esport ha de servir per a moltes coses. Amb els Jocs Olímpics del 92, l'esport significà la consecució d'importants fites urbanístiques i de projecció internacional de la ciutat. En aquest sentit, la ciutat se sent agraïda a l'esport, perquè ens ha ajudat molt. També l'esport és un sector econòmic cada vegada més important. Però també hem descobert que l'esport ens serveix per fer ciutat; és una eina de cohesió social i de convivència. Evidentment, n'hi ha altres, la cultura n'és una d'imprescindible, l'habitatge també, és fonamental. Però actualment l'esport ja es troba totalment integrat en el que és l'activitat quotidiana de la ciutat. Això té a veure amb els eixos que el Pla Estratègic es plantejava. I això vol dir més inversió, més professionals, més contacte amb les institucions docents, amb els intel·lectuals que es dediquen en aquest tema. I em sembla que dedicar-nos a temes de participació i d'involucrar la gent és el més difícil, perquè quan es fa una plaça, es fa un projecte, dissenyes la plaça i inaugures la plaça, i perfecte. Ara bé, però quan dius que no es tracta d'això només, sinó que es tracta de buscar el compromís, la participació dels ciutadans, ja és més complicat. I jo crec que l'esport ens ajuda i fa que tot això sigui possible d'aconseguir.